

Yr Alban

Yr un egwyddor:

Ni all perthnasau agosaf wneud penderfyniadau ariannol heb POA Parhaus.
Ni all perthnasau agosaf wneud penderfyniadau lles heb POA Lles.

Bydd gweithwyr proffesiynol yn ymgynghori ag aelodau o'r teulu, ond nid oes gan neb awdurdod awtomatig.

Os nad oes POA, rhaid i berthnasau fynd i'r Llys Siryf am orchymyn gwarcheidiaeth.

Gogledd Iwerddon

Mae'r gyfraith yn llym:

Nid oes gan eich perthnasau agosaf unrhyw awdurdod cyfreithiol dros gyllid oni bai bod EPA.

Os nad oes EPA ac mae angen rheoli cyllid, rhaid i'r teulu wneud cais am reolaeth drwy'r Swyddfa Gofal a Diogelu.

Mae Diwrnod Pŵer Atwrnai yn ymgyrch genedlaethol i godi ymwybyddiaeth am bŵer atwrnai yn y DU.

Dydd Mercher 22 Ebrill 2026

Ewch i powerofattorneyday.org.uk
i ddarganfod mwy a chymryd rhan.

Power of Attorney Day -
Carers UK, 20 Great Dover Street, London SE1 4LX
powerofattorneyday.org.uk

Registered charity number 246329 (England & Wales) and SC039307 (Scotland)
Company limited by guarantee registered in England and Wales number 864097

In partnership with

Atwrneiaeth - atebion i'ch cwestiynau

Beth yw pŵer atwrnai?

Mae pŵer atwrnai yn ddogfen gyfreithiol sy'n gadael i chi benodi rhywun i wneud penderfyniadau cyfreithiol neu gymryd camau ar eich rhan pe bai amser yn dod pan nad ydych yn gallu gwneud hynny.

Pam mae ei angen arnaf?

Mae pŵer atwrnai yn caniatáu i rywun rydych chi'n ymddiried ynddo wneud penderfyniadau neu weithredu ar eich rhan os na allwch. Mae'n rhoi rheolaeth i chi dros bwy sy'n gweithredu i chi a gall arbed amser, arian a straen i'ch anwyliaid.

Pwy all gael un?

Gall unrhyw oedolyn (18+ yng Nghymru a Lloegr a Gogledd Iwerddon, a 16+ yn yr Alban) sydd â'r gallu meddyliol i ddeall yr hyn maen nhw'n ei lofnodi wneud pŵer atwrnai.

Nid oes angen i chi fod yn sâl neu'n oedrannus -- dim ond gallu gwneud eich penderfyniadau eich hun ar adeg arwyddo.

Pryd yw'r amser gorau i feddwl am bŵer atwrnai?

Yr amser gorau i feddwl am bŵer atwrnai yw cyn i chi fod angen un mewn gwirionedd - tra byddwch chi'n iach, bod gennych gapasiti, ac nad ydych o dan bwysau.

Pam ydw i'n gweld gwahanol enwau ac acronymau ar gyfer pŵer atwrnai?

Mae gwahanol fathau o bŵer atwrnai yng Nghymru a Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Yn gryno:

Mae gan Gymru a Lloegr bŵer atwrnai parhaol. Mae dau fath gwahanol: ACLI Eiddo a Materion Ariannol ac ACLI Iechyd a Lles.

Mae gan yr Alban Bŵer Atwrnai Parhaus ar gyfer eiddo a chyllid a Phŵer Atwrnai Lles ar gyfer iechyd a lles personol. Mae'r rhain yn aml yn cael eu cyfuno mewn un ddogfen ac y cyfeirir atynt fel Pŵer Atwrnai (POA).

Mae gan Ogledd Iwerddon bŵer atwrnai parhaol (EPA). Mae hyn yn cwmpasu eiddo a materion ariannol.

Faint mae'n costio?

Cenedl	Cost	Gostyngiadau/eithriadau
Cymru a Lloegr	£92 fesul pŵer atwrnai parhaol (ACLI) i gofrestru gyda Swyddfa'r Cyhoedd Guardian (felly £184 os ydych chi'n creu ACLI iechyd a lles ac ariannol).	Mae rhai pobl yn gymwys i gael gostyngiadau ffioedd neu eithriadau yn seiliedig ar incwm neu fudd-daliadau: www.gov.uk/government/cyhoeddiadau/gwneud-cais-am-a-gostyngiad-ffi-am-eich-pŵer-atwrnai
Yr Alban	£96 y ddogfen (ar gyfer pŵer atwrnai parhaus a/neu les). Fodd bynnag, os ydych chi'n cofrestru'r ddau gyda'i gilydd, cyfanswm y swm cofrestru yw £96 o hyd.	Mae rhai amgylchiadau lle efallai y bydd gennych hawl i hawlio eithriad ffioedd:: www.publicguardian-scotland.gov.uk/meta1/fee-exemption
Gogledd Iwerddon	£180 yw'r ffi safonol i gofrestru EPA gyda'r Swyddfa Gofal a Diogelu.	

Yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon, mae rhai pobl yn defnyddio cyfreithiwr i helpu i baratoi'r ffurflenni a bydd ffioedd yn amrywio.

Yn yr Alban mae rhai pobl yn defnyddio cyfreithiwr i helpu i baratoi'r ffurflenni a bydd ffioedd yn amrywio. Nid oes angen cyfreithiwr arnoch i ddrafftio Pŵer Atwrnai (PoA) ond rhaid i chi gael cyfreithiwr neu feddyg cymwys i lofnodi tystysgrif Atodlen 1 i ardystio eich bod yn deall y ddogfen.

Nid yw'r person rwy'n gofalu amdano yn gallu gwneud pŵer o atwrnai, ond mae angen i mi wneud penderfyniadau ar eu rhan o hyd. Beth yw fy opsiynau?

Os nad oes gan berson y gallu meddyliol i wneud penderfyniadau am eu pŵer atwrnai, gan gynnwys pwy fyddai eu atwrneiod a pha bwerau y byddai ganddynt, ni allant wneud pŵer atwrnai.

Heb bŵer atwrnai ar waith, efallai y byddwch yn wynebu rhai rhwystrau wrth reoli eu materion neu wneud penderfyniadau ar eu rhan.

Os oes angen awdurdod cyfreithiol arnoch i wneud penderfyniadau penodol ar ran y person rydych chi'n gofalu amdano, efallai y bydd angen i chi:

- gwneud cais i'r Llys Gwarchod am orchymyn dirprwyo (Cymru a Lloegr)
- gwneud cais i'r Llys Siryf am orchymyn gwarcheidiaeth (Yr Alban)
- gwneud cais i'r Swyddfa Gofal ac Amddiffyn i ddod yn Rheolwr (Gogledd Iwerddon).

Onid oes gan fy mherthnasau agosaf yr un hawliau?

Yn fyr, na. Yn y DU, nid oes gan 'berthynas agosaf' unrhyw hawliau cyfreithiol awtomatig i wneud penderfyniadau ar eich rhan. Dyma un o'r camddealltwriaethau mwyaf cyffredin.

Dyma beth mae hynny'n ei olygu mewn gwirionedd yn y gwahanol genhedloedd:

Cymru a Lloegr

Penderfyniadau ariannol:

Ni all eich perthynas agosaf gael mynediad i'ch cyfrifon banc, talu biliau, rheoli eiddo, neu ddelio â phensiynau heb LPA cofrestredig. Ni fydd banciau yn cydnabod 'perthnasau agosaf' fel awdurdod.

Os ydych chi'n colli capasiti ac nad oes gennych LPA, rhaid i'ch teulu wneud cais i'r Llys Amddiffyn am ddirprwy - proses hir a chostus

Penderfyniadau iechyd a lles:

Nid yw bod yn berthynas agosaf yn rhoi pŵer gwneud penderfyniadau cyfreithiol. Mae meddygon a gwasanaethau cymdeithasol yn gwneud penderfyniadau yn seiliedig ar 'fuddiannau gorau.' Byddant yn ymgynghori ag aelodau o'r teulu, ond ni all y teulu ddiystyru penderfyniadau yn gyfreithlon..

Dim ond ACLI Iechyd a Lles sy'n rhoi'r hawl glir i rywun benderfynu am:

- triniaeth feddygol
- triniaeth sy'n cynnal bywyd (os awdurdodwyd)
- lle rydych chi'n byw
- gofal dyddiol.